

ditelji, ki jim načeljuje zunanji minister dr. Kamil Krofta polagajo za umetniškega stališča v glasbenem, pedagoškem in organizatornem smislu največjo važnost na sodelovanje Slavčkov, kateremu so dali za izvajanje največ časa na mednarodnem koncertnem večeru in edinemu dovolili, da v okviru kon-

gresa poje samostojno za mednarodni radio koncert.

To niso fraze, to so dejstva, kakor je tudi dejstvo, da je vodja tega zbora učitelj, ki dela naši organizaciji in vsemu učiteljskemu stanu čast.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Splošne vesti

VELIKA DEPUTACIJA KMETOV PRI MINISTRIH RADI »BATE«

Casniška poročila o protestnih zbora proti »Bati« in zahteve čevljarjev, da se prepove prodaja »Batinih« opankov so bila vzrok, da so se tudi kmetje začeli brigati za to stvar. Seveda, z čisto drugega gledišča. Danes je prišla deputacija 29 kmetovalcev iz sreza Bijeljina in Zbornik pod vodstvom narodnega poslanca g. Ljube Pantića, lekarnarja iz Bijeljine, ter obiskala vse ministere in tudi ministrskega predsednika.

Deputacija je ministrom predložila svoj težek položaj in siromaštvo, v katerem živi naš kmet zaradi padea cen njegovih pridelkov in zaradi nerazmerja cen industrijskih proizvodov. Prosili so vse ministre, če že ne morejo pomagati s tem, da se povišajo cene njihovim pridelkom in živini, da vsaj omogočijo, da se zamorejo za sebe in svoje družine preskrbeti s ceninami industrijskimi izdelki in sploh blagom, ki ga kupujejo v mestu. Na vsak način pa, da preprečijo podražitev takega blaga in izdelkov z občinskimi trošarinami in podobno.

Njihovo predstavko, ki je tudi za nas zanimiva, prinašamo celo:

Gospodu

Dr. MILANU STOJADINOVIĆU,
predsedniku ministrskega sveta

Beograd.

Gospod minister, predsednik.

Več let beremo, kako neke gospodarske zbornice zahtevajo, da se prepove delo Tivarju, Sokotu, Ta-Ti, Bati in drugim, ker oni delajo cenenost. Čitamo in uzaprepašeni smo, da so meščani, ki sede v teh zbornicah, tako slepi v lovu za dobičkom, da nastopajo celo proti cenenosti. Kolikor nam je znano je državna politika vedno bila za cenenost. Sedaj zahtevajo oni celo zakon, da se kaznuje tisti, ki prodaja poceni. To je že zares velika državna kriza.

Nikdo z veseljem ne prodaja poceni, razen če mu gre to v račun. Poceni prodaja samo tisti, ki mora, to pa smo mi kmetovalci. Leta in leta darujemo naše delo meščanom, oni pa zahtevajo, da nam svoje blago prodajajo kar najdražje. Vsa država vpije na ves glas, da so cene onega, kar prodaja kmet, tako padle, da se mu morajo brisati dolгови. Zakaj naj nam se brišejo dolгови, ko pa vendar lahko drago plačamo meščansko blago?

Mi kmetje nimamo gospodarske zbornice, torej ne spadamo v gospodarstvo. Toda vprašamo naše trinoge, s kakšno pravico sme manjšina meriti suknjo večini? Kaj nismo mi tisti, ki edino smemo govoriti, kaj nam treba in kaj je za nas dobro?

Naši nasprotniki so se zagnali proti surovemu in gumijastemu opanku, ker »škoduje« kmetovemu zdravju. Pobirali smo se za narodno zdravje, imamo doktorje, brezplačno lekarno in brezplačno bolnico, manjkajo nam samo higienične štiflete. Tudi brez meščanov vemo, da so škornji boljši kot čevlji, čevlji boljši kot usnjeni opanki, a ti zopet boljši kot surovi. Toda oni nočejo vedeti, da so celo surovi opanki boljši kot raztrgani, in ti boljši kot bosa noga. Nočejo vedeti, da je cena goveji živini petkrat padla, da torej tudi za meščansko blago ne moremo več dati.

Brez denarja ni zdravja. Toda sedaj je bolj važna denarnica kot zdravje. Polovica naroda ni v stanu, da da več kot 30 dinarjev za obutev, za ta denar pa je mogoče dobiti samo gumaste opanke; ti so boljše kot vsaki čevlji. Pravijo, da se poti

pa ne vodijo kužkov s seboj!... Vidiš in tako bi tudi mene kmalu prišli...»

»Hm!« ga prekinem. »Kaj pa zapiski? Ali ni zapustil kakih zapiskov svoje iznajdbe?«

»Nič, prav ničesar. Umrl je in odnesel s sabo svojo skrivnost. Kakor Stradivari skrivnost svojih gosli; kakor tisti alkimist, ki je iznašel način, kako se naredi iz kamenja zlato; kakor tisti Damaščani skrivnost svojega jekla; kakor...«

»Nekaj!« se zgrozim. »Premisli raje svojo zadevo. Kaj pa otroci? Ali se od otrok ne da nič izvedeti? Kaj znajo, kaj vedo?«

»Saj to je tisto. Znajo toliko, kot so znali moji v prejšnjem mojem razredu. Zdi se mi, da računstva še manj. Ali za to ne gre. Saj ne gre za način pouka. Gre za šolo sploh! Gre za nov duh, kakor pravijo...«

Pogledam prijatelja in se čudim: »Ali, ljubi moj, saj si se vedno potegoval za nov duh, za sodobnost. Saj si požrl nič koliko knjig o novem duhu...«

»Seveda sem in pošteno sem se trudil dati svoji šoli novega sodobnega duha... Ali kdo mi jamči, da je pravi? Kako naj vem, da prav nadaljujem delo pokojnika, če mi je kar tako zbežal na drugi svet? — Pred leti so prišli k nam nekaki propovedniki moderne šole iz Nemčije. Stopili so na oder in pokazali na otrocih: tako delamo to. Pa smo videli natančno, kako in kaj. Naši moderni so dejali, da je že nekaj tisto, ali da še ni pravo... Naj bo kakor hoče... Ali tisti iz Nemčije so imeli pogum pokazati vsemu svetu, kaj so iznašli... Tale naš pokojnik pa se je obdal z neko skrivnostno gloriole in se zaprl in zapečatil. Nazadnje pa še izginil na vekomaj...«

Še sem skušal tolažiti prijatelja, ali posrečilo se mi ni. Bog ve kod zdaj bega, ubogi tovariš?

J. Ribičič.

noga v njih. Mi sicer to ne vemo, toda tudi če bi tako bilo, je bolje, da so vlažne noge od potu kakor pa od brozge. Narodu preostaja ali gumijaste opanke, ali bosa noga.

Obtrniki se varajo, ko mislijo, da bi njihovo blago bolje šlo, če bi se prepovedali surovi in gumasti opanki. Nimamo denarja za dražjo obutev in nimamo.

Ne damo si predpisovati od meščanov, kaj bomo nosili, pa tudi če bi bilo zastoj. Še manj pa bomo dovolili, da se dvigajo cene onega, kar mi kupujemo ter se pri tem delajo obljube, da se bo dvignila cena onega, kar mi prodajamo. To drugo je samo v Božjih rokah, toda ne pustimo, da bo ono prvo v peklenjskih!

Čitamo, da je to tuj kapital, ki povzročuje cenenost. Če je tako, hvala mu, ko sinovi našega naroda niso na to prišli. Pravijo, ne maramo ne Tatu ne Bato. Toda mi Vam zopet pravimo, dajte nam samo poceni blago, pa naj ga dela kdor hoče, naj ga dela magari država. Samo cen da nam ne dvigate in vržete v suženstvo milijone kmečkega naroda za račun meščanov! Dovolj smo mi pritegovali jermen, naj ga sedaj še oni malo! Toda mislimo, da jim še ni tako hudo.

Prosimo Vas gospod ministrski predsednik, pustite pri miru cenenost meščanskega blaga, kolikor jo še kaj je.

Bijeljina, 18. februarja 1936.

Podpisi okrog 200 kmečkih zadrug, občin, kmetov in delavcev.

PREDSTAVKA NARODNIH POSLANCEV ZA »BATO«

Povodom kampanje, ki se sistematično vodi proti Bati, je posetila skupina narodnih poslancev 25 po številu iz raznih političnih strank, večinoma kmetovalci, ministra trgovine in industrije g. dr. Milana Vrbanića, ter mu predala predstavko. V predstavki in v osebnem razgovoru so poslanci poudarjali, da se je treba Bati zahvaliti, da je velik del naroda danes obut, ki je sicer prej hodil bos. Bata je znižal cene obutvi za 50—70% in je njegov glavni konzument predvsem kmetovalec, kateremu je omogočil, da že za 29 Din kupi par dobrih gumastih opankov. Poslanci so poudarili, da v naši državi še danes milijoni hodijo bosi in nedovoljno obuti, ter so zahtevali od ministrice tudi s temi računa in ne dovoli nikakršne omejitve »Bati« ali podražitev njegovega blaga z občinskimi trošarinami kot najbolj nepravilnim načinom davka.

Osebnne zadeve

—i V dravski banovini so postavljeni naslednji učiteljski kandidati: Rudolf Brože v Koprivni, Stanislav Budja v Veliki Poljani, Viktor Curman v Selcah, Fran Fuger v Kolo-vratu, Fran Golob v Pertoči, Marjan Jarc v Cankovi, Alojzij Koflač v Prihovi, Koloman Kučar v Botoncih, Ivan Kuhar v Šafarskem, Pavle Kveder v Primskovem, Pavle Otlič v Peticah, Fran Lah v Bučki, Miroslav Lebec v Haropolju, Edvard Mihelič v Vrhu pri Sv. Urbanu, Alojzij Pihler pri Sv. Urbanu, Anton Pip pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Ivan Svarc pri Sv. Miklavžu pri Laškem, Filip Stanič pri Sv. Bolfenku v Slov. gor., Rudolf Sušnik v Uncu, Stanislav Šuman v Turnišču, Miha Veršič v Veržetu, Fran Vidmar v Sovodnji, Ljubomir Toroš pri Sv. Urbanu in Rudolf Zajec v Cvrličih.

—i Upokojena sta sreski šolski nadzor-nik v Slovenjgradcu Miloš Grmovšek in učitelj v Čatežu Gustav Lukežič.

Listi

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—i Proti monopolizaciji šolskih knjig prinaša pod naslovom »Zakon o šolskih knjigah naj se razveljavi« »Vojni invalid« od 1. III. daljši članek. Prav tako »Slovenska zemlja« od 31. I. prinaša en članek in notico o vprašanju monopolizacije.

—i V spomenici slovenskih poslancev J. R. Z. na predsednika vlade so tudi naslednje zahteve: Unifikacija učnih knjig naj se odpravi. Višja gimnazija v Kočevju naj se ne ukine. »Trgovski list« od 29. II. prinaša k temu obširen komentar.

—i Glede monopolizacije učbenikov poročajo poslanci J. R. Z., da so predlog za ukinitve monopolizacije vložili že 20. II. in da so se udeležili skupnega sestanka z opozicijskimi poslanci le na izrecno željo deputacije gospodarskih in kulturnih krogov, ki je prišla iz Ljubljane.

—i O unifikaciji šol. knjig piše tudi »Deutsche Zeitung« od 1. III. daljši članek, ima ga tudi »Slovenija« od 28. II.

—i Proti monopolizaciji knjig je nastal odločen upor tudi na Hrvaškem in v Srbiji. »Delavska fronta« od 29. II.

—i Glavni prosvetni svet se sestane dne 4. III. in bo razmotril predvsem vprašanje šolskih učbenikov. »Slovenec« od 29. II.

—i Da se ukine zakon o učbenikih iz leta 1929, so podpisali tudi slovenski poslanci JRZ in so sklenili, da bodo glasovali za proračun le, ako vlada pristane na ukinitve zakona o učbenikih. Ker so zvečer glasovali za proračun, se smatra, da so to storili, ker imajo gotovo garancijo, da bodo njihove zahteve sprejete. »Jutro« od 28. II.

—i Prosvetni minister o unifikaciji šolskih knjig: »Izjave združenja tiskarskih podjetij in organizacije knjigarnarjev v Beogradu mi sploh ne dajejo pobude, da bi direktno odgovoril. Smatram, da se moja izjava v ničemer ne krši z interesi omenjenih podjetij.« Dodal je še: »Tudi svobodno tekmovanje ostane. Za to tudi gre! Učbenike bo tiskal in izdaljal oni, katerega pogoji bodo najugodnejši.« »Slovenec« od 27. II.

—i Kako je torej z učnimi knjigami? Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« od 28. II. članek, kjer ni samo proti jezikovni unifikaciji, ampak tudi proti vsebinskemu poenotenju, češ da šolske knjige niso tablice logaritmov ali železobetonskih konstrukcij, kjer bi bilo treba prevesti le napise posameznih rubrik, pa bi bile dobre za najbolj različne kraje in ljudi. — Učni načrt bi se moral sestaviti ob sodelovanju stanovskih organizacij in najboljših strokovnjakov iz vse države, pri čemer morajo o slovenskih šolah odločati Slovenci.

—i Gospodarska shoda unifikacije šolskih knjig. Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« od 27. II. dve koloni dolg članek proti unifikaciji šolskih knjig. Nekaj trditve v članku: Monopolizacija bo šolske knjige podražila in poslabšala, nagnala bo v likvidacijo več kot 100 tiskarn, 300 delavcev bi spravila ob kruh, dobiček bi imeli le gospodje, ki bi bili imenovani v komisije za pregled rokopisov, vsaka vzpodbuda pisateljev šolskih knjig bo uničena.

—i Iz proračuna mestne občine mariborske se vidi, da je votirano za prosveto, znano se v umetnost 258.100 Din, in sicer za Narodni gledališče 115.000 Din, za Glasbeno matico 18.000, za Muzejsko in zgodovinsko društvo

12.000, za studij, knjižnico 58.100, za razne podpore kult. društvom 40.000 in za revne dijake 15.000.

—i Pod naslovom »Neskladna števila« piše »Slovenija« od 28. II. o statistiki učiteljstva in šol. Med drugim pravi tu: Ljubljanski učitelj poučuje po tej statistiki 17 otrok, učitelj v vsej banovini pa bi moral poučevati, torej tudi v Ljubljani 44, a razmere so take, da mu jih smemo odmeriti tudi 65. Zanimivo bi bilo izvedeti, kje so zaposlene učne osebe, ki so vzrok, da ljubljanski učitelj nima pred seboj samo 17 otrok, kakor bi jih po stanju učiteljstva lahko imel, ampak 44. Škoda, da nam to poročilo ne pove, koliko učnih oseb je po raznih pisarnah in društvih.

—i O novi zgradbi ljubljanske gimnazije, ki jo zidajo ob Tyrševi cesti prinaša »Jutro« od 1. III. daljši članek.

—i »Narodna prosveta« od 1. III. prinaša obširna poročila o proračunu ministrstva prosvete, o monopolizaciji in unifikaciji šol. učbenikov pa zavzemajo kar 2 strani lista.

—i Minister za veroizpovedi je rekel na občenem zboru nemške Učiteljske zveze glede kulturnega boja v Nemčiji: »Če ne mara cerkev priznati veličastnosti naše dobe, se ne bo zmenila naša doba za cerkev. Uveljavila bo plemensko miselnost. Naj umeva cerkev Kristusa po germansko!« (Po »Slovenec« od 1. III.)

—i 150 letnico osnovne šole v Nazarju so obhajali 26. II.

—i Maribor bo dobil radio-relejsko postajo, da se to čimprej uresniči, je izvoljen poseben »Delavni odbor za gradnjo radio-relejske postaje v Mariboru. (Mar. večernik 29. II.)

—i O učiteljskem zborovanju v Celju prinaša informativen članek »Slovenski Narod« od 29. II.

—i Zavod za vzgojo deklet se ustanovi pri Mozirju. To bi bil prvi zavod za ogroženo in padlo žensko mladino v naši državi. »Delavska fronta« od 29. II.

—i Za pravice slovenstva in njegove kulture je naslov govora banskega svetnika dr. Vidica, ki ga objavlja »Slovenija« od 28. II. na uvodnem mestu.

—i Dr. Vladimir Ravnihar, bivši senator, izvoljen 1. 1932. na seznamu JNS, je 1. 1936. glasoval za resolucijo, ki blagoslovlja zadnje učiteljske premestitve kot popravek krivic. »Slovenija« od 28. II.

—i Za pogodovanje je dobila banska uprava v Ljubljani od vlade Din 100.000.— »Slovenec« od 29. II.

—i Iz poročila mladinskega odseka Rdečega križa na občenem zboru v Ljubljani: V Ljubljani so organizirane v mladinskem odseku 4 srednje šole s 755 člani, 6 mešč. šol s 1062 člani in 10 narodnih šol s 762 člani. »Slovenec« od 29. II.

—i Na ljubljanski univerzi je vpisanih skupno 1783 slušateljev (med temi 340 žensk), in sicer na filozofski 454, na juridični 625, na medicinski 162, na tehnični 377, na teološki 165. »Slovenec« od 29. II. »Glas naroda« od 29. II. »Jutro« od 28. II.

—i Kinematograf v je v Jugoslaviji 318, od tega 263 zvočnih in 55 nemih. V naši banovini imamo 43 kinov, od tega 40 zvočnih in 3 neme. »Slovenec« od 29. II.

—i O uradniškem vprašanju glede na redukcijo plač prinaša »Misel in delo« št. 4 daljši Reiserjev članek.

—i O narodno-socialistični vzgoji v Nemčiji piše Gustav Šilih v 4. števil. »Misl in delo«. Ista številka lista prinaša tudi članek o nezaposlenosti mladih intelektualcev.

—i O novi bežigradski šoli, ki se bo imenovala »Državna nar. šola viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani za Bežigrad« in o potrebi, da šola ostane za osnovnošolsko mladino, za katero je namenjena, piše daljši članek šol. nadz. Rado Grum v »Slovenec« od 27. II.

—i Dr. Fr. Derganc je izdal knjigo esejev »Svetozor«, ki jo je posvetil Jakobu Dimniku in slovenskemu učiteljstvu. Več poglavij knjige je posvečenih tudi učiteljskemu vzgojnemu delu.

—i O učiteljskem zborovanju sreskega društva Ljubljana zahodni del prinaša daljšo poročilo »Slovenski Narod« od 26. II.

—i Po sejah banskega sveta piše »Domoljub« od 26. II. med drugim tudi tole: Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da so banski svetniki glede šolstva in učiteljskih moči zavzeli jasno stališče, ki se popolnoma strinja z našim. Leskovarjev govor proti učiteljstvu prinaša seveda še posebej.

—i Naši nasprotniki »delujejo« — piše »Domoljub« od 26. II. Svoje delovanje kažejo na ta način, da trgajo letake našega društva iz Medvod s plotov in plakatnih desk. In še dodaja: So pač učenci, ki so se vrgli po svojih učiteljih.

—i Mariborski grad — bo muzej. »Slovenec« od 28. II.) 300 novih učiteljev je nastavljenih, kakih 50 v naši banovini. Imena prinašata »Jutro« od 27. II. in »Slovenec« od 28. II.

—i Nove dopisnice s povečanim zemljevidom Pohorja je izdal nadučitelj v pok. Pajler v Mariboru. »Slovenec« od 28. II.)

—i Blizamo se rešitvi Mariborske relejne radio postaje. »Slovenec« od 28. II.)

—i O ljudskih štetjih v Avstriji glede na koroške Slovence piše »Slov. svet« št. 3-4.

—i O manjšinskem šolstvu na Koroškem in o novem sistemu madžarskega manjšinskega šolstva poroča »Slov. svet« št. 3-4.

—i Nov list je začelo izdajati društvo državnih upokojencev. List izhaja mesečno in se imenuje »Upokojenec«.

—i Za depolitizacijo uradništva se zavzema tudi »Slovenska zemlja« v svoji številki od 15. II.

—i Ponovno se uprizori mladinska spevoigra, ki jo je uglasbil tov. Radovan Gobec, tokrat na Sentačakobskem odru v Ljubljani. »Glas naroda« od 3. III.)

—i Literarni večer priredi 6. t. m. Ljudska univerza v Mariboru. Na tem večeru bodo čitali svoje stvari Miran Jarc in tovariši oz. tovarišice L. Petelinova, V. Tauferjeva, Tone Selškar in Franjo Roš. »Glas naroda« od 3. III., »Slov. Narod« od 2. III.)

—i Ob priliki obiska dr. Schuschnigga pri koroških Slovencih piše nedeljski »Weltblatt«, da je mogoče politični položaj na Koroškem razčistiti le na ta način, da se uvede nacionalni manjšinski statut za koroške Slovence. Podobno se izraža uradna »Reichspost«. Da bi le beseda meso postala! (Po »Glasu naroda« od 3. III.)

—i Veliko govoril — nič povedal, Schuschnigg namreč. Niti običajnih obljub ni bilo. Koroški Slovenci so docela razočarani. (Po »Marib. večerniku« od 2. III.) Glej tudi uvodnik v »Slovenec« od 3. III.

Učiteljski pravnik

—š Vprašanje: K. K. v K. — Napredovala sem po starem urad. zakonu s 1. IV. 1930. v 1. skup. položajne plače II. kateg. Odlok ban. upr. za 1. period. povišico VI. skup. datira s 15. IV. 1933. Druga period. povišica sledi letos aprila. Prosim pojasnila, mi šteje 2. period. povišica od 1. IV. 1936. ali od 15. IV. 1936. in od kdaj teko v zadnjem primeru prejemki, če bi bil ta slučaj merodajen?

Odgovor: V II/I. skupino ste napredovali z ukazom z dne 25. III. 1930. in edino ta datum je merodajen za period. poviške, katerih prvi Vam pripada od 25. III. 1933. (teče od 1. IV. 1933. — § 30/2) in drugi od 25. III. 1936. (teče od 1. IV. 1936. — § 30/2 U. Z.), a izplača se s 1. IV. 1934. (1937.) § 263 U. Z. (Ročni kat. str. 78. in str. 94-95.)

—š Vprašanje: S. P. P. — Ali moram vložiti prošnjo na min. prosvete, ako hočem poročiti preprostega človeka?

Odgovor: Za nobeno poroko ni treba prositi več.

—š Vprašanje: G. S. v S. — Ima li učitelj pravico do stanarine in kuriva, ako je na bolezenskem dopustu in prebiva v kraju službovanja?

Odgovor: Po § 84. zakona o narodnih šolah ima učitelj pravico do stanarine in kuriva od šolske občine, kjer je v staležu. V primeru, da se mu osporava izplačilo, ima možnost postopka po okrožnem razpisu kralj. banske uprave IV., No. 9905/1 od 11. VII. 1934.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM.

1. Vrata naših zadrug so odprta vsem v vsaki dobi in za vsakega, ki želi, da si s pomočjo zadruga izboljša svoje življenje.

2. Cilji zadruga je samo blagostanje zadrugnikov, a zadruga bo taka, kakor to žele zadrugniki.

3. Interes zadrugnikov je tesno zvezan z zadrugo. Njena moč je za zadrugnika najboljša opora.